

TLAČOVÁ SPRÁVA

Košice, 14. január 2016

Galenova ulica v Košiciach ponesie oddnes meno profesora Jána Kňazovického - významného chirurga a dlhoročného pracovníka a dekana košickej lekárskej fakulty, o ktorej vznik sa zasadil

Dnes predpoludním sa uskutočnilo premenovanie Galenovej ulice v Košiciach na Ulicu prof. Jána Kňazovického za účasti primátora mesta Košice MUDr. Richarda Rašiho, PhD., MPH, prorektorky Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach pre vysokoškolské vzdelávanie prof. Ing. Márie Marekovej, CSc. dekana Lekárskej fakulty UPJŠ prof. MUDr. Daniela Pellu, PhD., iniciátora podujatia prof. MUDr. Júliusa Vajó, DrSc., prednostu Ústavu patologickej fyziológie UPJŠ LF, prezidenta Spolku lekárov v Košiciach doc. MUDr. Olivera Rácza, CSc., mim. prof. a širšej rodiny prof. MUDr. Jána Kňazovického i ďalších zástupcov odbornej a laickej verejnosti.

foto: Iveta Žihalová, Lekárska fakulta UPJŠ

Neskôr popoludní sa na Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach konala tlačová konferencia, ktorej témou bolo premenovanie Galenovej ulice na ulicu prof. Jána Kňazovického a program 53. Východoslovenských lekárskeho dní a XXIII. memoriálu prof. Kňazovického, ktoré organizuje Spolok lekárov v Košiciach v dňoch 14.-15. januára 2015.

S myšlienkou pomenovania niektorej z ulíc košického Starého mesta po profesorovi Kňazovickom prišiel pri príležitosti 120. výročia jeho narodenia dlhoročný pracovník Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach prof. MUDr. Július Vajó, DrSc., jeho bývalý žiak.

Tento návrh podporilo vedenie Lekárskej fakulty UPJŠ a stotožnili sa s ním členovia Spolku lekárov mesta Košice i poslanci mestskej časti Košice - Staré mesto. Zhodli sa na premenovaní menšej ulice, čo by nespôsobilo problémy jej obyvateľom, ani firmám. Voľba preto padla na krátku Galenovu ulicu, neďaleko ktorej stojí Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, kde prof. Kňazovický pôsobil ako pedagóg i dekan Lekárskej fakulty. Akoby symbolicky sa v jej blízkosti nachádza aj Kostlivého ulica, pričom profesor Stanislav Kostlivý pôsobiaci na Lekárskej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave (z ktorej neskôr vznikla Komenského univerzita) bol učiteľom Jána Kňazovického v jeho chirurgických začiatkoch. Mestské zastupiteľstvo napokon tento návrh schválilo na svojom zasadnutí v decembri minulého roka.

„Po zhruba dvoch rokoch sa táto myšlienka naplnila, pričom meno tohto známeho Košičana nahradí meno iného lekára známeho z histórie, Galéna, po ktorom sú nazvané liečivá z rastlinných výťažkov – galeniká, ktorými úspešne liečil chorých a bol známy aj ako filozof a logik. Verím však, že po tomto výnimočnom antickom lekárovi bude časom pomenovaná iná košická ulica,“ podotýka autor myšlienky premenovania ulice a iniciátor dnešného podujatia prof. MUDr. Július Vajó, DrSc., ktorého veľmi teší, že sa túto ideu podarilo naplniť. Príležitosťou na slávnostný akt premenovania sa preto stal XXIII. memoriál prof. Kňazovického konaný v rámci odborného podujatia Východoslovenské lekárske dni.

Ako vo svojom príhovore počas slávnostného aktu premenovania ulice poznamenal dekan Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach prof. MUDr. Daniel Pella, PhD., ulica profesora Kňazovického je síce krátka, pomenovaná je však po velikánovi, ktorí výrazne posunul dopredu takzvanú košickú chirurgickú školu a vychoval viacero svojich nasledovníkov. **„Bol to vynikajúci chirurg, vysokoškolský pedagóg a prvý dekan Lekárskej fakulty v Košiciach, ktorý sa významne pričínil o jej vznik, čo malo veľký význam pre tento región a výchovu nových lekárov. Každý, kto ho pozná aspoň z rozprávania, vie, že bol pracovne činný, pohybovo aktívny a veľmi čulý do vysokého veku. Operoval do svojich 85-tich rokov a lyžoval ešte krátko pred smrťou ako 93-ročný, pričom aj v tomto veku pôsobil na našej fakulte a v fakultnej nemocnici ako profesor-konzultant. Som presvedčený, že nebyť tragickej nehody, pri ktorej prišiel o život, bol by oslávil ako energický dôchodca aj svoje sté narodeniny,“** konštatuje dekan prof. MUDr. Daniel Pella, PhD., podľa ktorého tomuto výnimočnému Košičanovi prejav veľkej úcty a ocenenia rozhodne patrí. **„Profesor Kňazovický je pre mňa veľkým vzorom – ako bol akiste pre všetkých dekanov našej fakulty – a to nielen ako lekár a dekan, ale i veľký človek,“** dodáva.

Na jeho mimoriadne ľudský rozmer a úprimný vzťah k pacientom poukazuje aj profesorov vnuk – pracovník Kliniky úrazovej chirurgie MUDr. Miloš Kňazovický, MPH a vnučka PhDr. Milana Kovaničová, CSc., ktorá pracuje ako psychologička na I. psychiatrickej klinike. **„Jeho život bola predovšetkým práca. Bol to mimoriadne pracovitý a zodpovedný človek, ktorý vedel niest zodpovednosť za svoje rozhodnutia. Mal rád nielen svoju prácu, ale i pacientov, ktorí často spomínali na príjemné ruky a láskavé pohladenie. Bol síce veľmi prísny, ale priateľský, spravodlivý a veľký optimista so zmyslom pre humor,“** hovorí.

„Som skutočne veľmi rád, že som mohol byť pri tom, keď tejto veľkej a inšpiratívnej osobnosti venujeme naše uznanie a úctu tým, že pomenovávame jeho menom ulicu v centre mesta, pre ktoré tak veľa urobil. Zaslúži si, aby sa na neho nikdy nezabudlo,“ zdôraznil primátor mesta Košice Richard Raši, podľa ktorého je fascinujúce, že zakladateľ košickej chirurgickej školy a rešpektovaná osobnosť československej a európskej chirurgie vykonával chirurgickú prax neuveriteľných 67 rokov.

RNDr. Jaroslava Oravcová
PR manažérka

Túto tlačovú správu nájdete archivovanú na: www.medic.upjs.sk

**Prof. MUDr. Ján Kňazovický –
významný slovenský chirurg, vysokoškolský pedagóg a organizátor zdravotníctva**

Narodil sa 27. októbra 1893 v Ľubietovej v rodine učiteľa a vychovávateľky. Maturoval v Banskej Bystrici a medicínu študoval v rokoch 1911-1916 na univerzite v rumunskej Kluži. V rokoch 1916-1920 pracoval ako lekár v Ústave vojnových invalidov v Košiciach a v župnej nemocnici v Stoličnom Belehrade v Maďarsku. Neskôr pôsobil na II. chirurgickej klinike v Budapešti (1920-1922) a na Chirurgickej klinike Univerzite Komenského v Bratislave (1922-1929).

V roku 1929 prijal v Košiciach miesto primára 192 lôžkového chirurgického oddelenia Štátnej nemocnice a z jeho iniciatívy vznikla v Košiciach prvá stredná škola pre ošetrovateľský personál na Slovensku, ktorú niekoľko rokov viedol. V tomto období bol na Lekárskej fakulte v Bratislave habilitovaný za docenta patológie a terapie chirurgických chorôb na základe priekopníckej práce o arteriografiách (v r.1933).

V rokoch 1939-1946 pracoval v Martine ako primár chirurgického oddelenia a riaditeľ tamojšej nemocnice, pričom sa zaslúžil aj o vznik tamojšej strednej zdravotníckej školy.

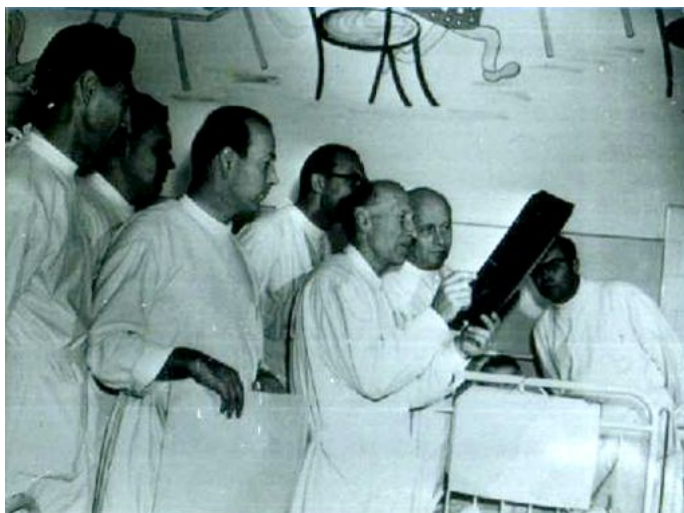
V roku 1946 sa vrátil do Košíc na svoje bývalé pracovisko ako primár chirurgického oddelenia a bol zároveň poverený funkciou riaditeľa Štátnej nemocnice. V tom istom roku bol dekrétom prezidenta vymenovaný za profesora a dostal poverenie pre vytvorenie podmienok na založenie lekárskej fakulty v Košiciach. Jeho úsilie bolo zavŕšené otvorením pobočky Lekárskej fakulty Slovenskej univerzity v Košiciach a otvorením jej prvého akademického roka v októbri 1948, pričom bol prof. Kňazovický vymenovaný za jej prvého dekana. Po vzniku Lekárskej fakulty v Košiciach ako jej dekan a súčasne riaditeľ Štátnej nemocnice vybudoval z existujúcej Štátnej nemocnice fakultnú nemocnicu.

Ján Kňazovický pôsobil ako chirurg 67 rokov a za tri desaťročia pôsobenia vo funkcii prednostu chirurgickej kliniky vychoval celý rad špecializovaných spolupracovníkov a založil tzv. košickú chirurgickú školu, z ktorej ešte za jeho života vyšli niekoľkí profesori, prednostovia kliník a primári chirurgických oddelení a ústavov pôsobiaci nielen v Košiciach, ale aj iných mestách Slovenska a Českej republiky.

Vo svojej vedeckovýskumnej práci sa venoval chirurgii gastrointestinálneho traktu, ako aj jeho motilite po žalúdočných a črevných chirurgických zákrokoch. V oblasti cievnej chirurgie patril medzi priekopníkov angiografického vyšetrenia, uskutočnil prvú angiografiu na Slovensku a razil cestu pre zavádzanie Monirovej angiografie.

Jeho osoba sa neodmysliteľne spája aj s rozvojom transfuziológie na Slovensku - v roku 1923 uskutočnil prvú krvnú transfúziu na Slovensku a zaslúžil sa o vznik a rozvoj prvých transfúzných staníc. Od roku 2007 je jeho meno spojené s najvyšším ocenením pre bezpríspevkových darcov krvi - medailu profesora MUDr. Jána Kňazovického získavajú darcovia za viac ako 100-násobné bezplatné darcovstvo u mužov a vyše 80-násobné u žien.

Prof. MUDr. Ján Kňazovický zomrel 20. augusta 1987 v Košiciach - deň po tom, čo utrpel závažné poranenie ako chodec pri dopravnej nehode v areáli Fakultnej nemocnice na Rastislavovej ulici.

Archívne snímky: Prof. Ján Kňazovický – ako lekár a náruživý športovec